אֵין צָרִיךְ שׁוּם תִּקּוּן, שֶׁהוּא כְּסָתוּם. [ו]וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּכֹל שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים אֵין צָרִיךְ שׁוּם תִּקּוּן: **כט** * [ז]מָבוֹי שֶׁצִּדּוֹ אֶחָד (קיח) כָּלָה לַיָּם וְצִדּוֹ אֶחָד כָּלָה לְאַשְׁפָּה שֶׁל רַבִּים [ח]אֵין צָרִיךְ כְּלוּם, שֶׁאַשְׁפָּה שֶׁל רַבִּים (קיט) אֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְהִתְפַּנּוֹת, (קכ) וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יַעֲלֶה (ט) [ט] הַיָּם שִׂרְטוֹן (פֵּרוּשׁ, יֹבֶשׁ כְּעֵין אִי, שֶׁנִּדְחוּ הַמַּיִם מִמֶּנּוּ שֶׁנַּעֲשָׂה רָאוּי לִזְרִיעָה). הַגָּהּ: * וְיֵשׁ חוֹלְקִים וְסוֹבְרִים דְּחָיְשִׁינַן שֶׁמָּא (קכא) יַעֲלֶה הַיָּם שִׂרְטוֹן

ו הָרַאֲבַ״ד (שבת פי״ז ה״ט) וְהָרֹא״ש (פ״א סי׳ טו) וְהַמַּרְדְּכַי (סי׳ תעט־תפ) בְּשֵׁם רַ״מ וְהָרַב הַמַּגִּיד (פי״ז ה״ט) בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ״א (עבוה״ק ש״א סי׳ יב).

ז שֵׁם ח׳ (ע״א). ח הָרִי״ף וְהָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק י״ז (ה״ה) לְפִי גִּרְסָתָם.

בְּאֵר הַיטֵב

שֶׁאֵין פִּתְחוֹ רָחָב שְׁלֹשָׁה אַף עַל פִּי שֶׁתּוֹכוֹ רָחָב הַרְבֵּה: **כט** (ט) הַיָּם. וּבַנְּהָרוֹת שֶׁלָּנוּ שֶׁדַּרְכָּן לְהִתְיַבֵּשׁ בַּקַּיִץ הַרְבֵּה פְּשִׁיטָא דְּאָסוּר: מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לא) עַיֵּן שָׁם. וּבַטַּ״ז (סק״כ) שְׁאֵלָה, בִּקְהִלָּה קְדוֹשָׁה שְׁטַיְינִי״ץ בִּמְדִינוֹת מֶעֶהְרִי״ן נָהֲגוּ לְטַלְטֵל בְּשַׁבָּת בְּלֹא עֵרוּב עַל סָמֵךְ שֶׁהָעִיר מֻקָּף נָהָר סָבִיב וְקָנוּ הָרְשׁוּת מֵהַשַּׁר, וְהָאֲרִיךְ בְּפִלְפּוּלוֹ וּפָסַק לְאִסּוּר שֶׁיַּעֲשׂוּ לָהֶם עֵרוּב כַּנָּהוּג בְּכָל הַקְּהִלּוֹת שֶׁאֵינָהּ מֻקֶּפֶת חוֹמָה, אָכֵן אִם יֵשׁ עַל שְׂפַת הַנָּהָר בַּיַּבָּשָׁה מְקוֹם מִדְרוֹן גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה בְּמֶשֶׁךְ אַרְבַּע אַמּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סָעִיף ל״ו, נַחְשֹׁב אוֹתוֹ מִדְרוֹן בִּמְקוֹם מְחִיצָה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לא), וְדַע דְּעַל כָּל פָּנִים בָּעִינַן שֶׁיְּהֵא הַיָּם סָמוּךְ מַמָּשׁ לְרֹאשׁ הַמָּבוֹי, אֲבָל אִם הוּא רָחוֹק מֵהַבָּתִּים עֲשָׂרָה אַמּוֹת, צָרִיךְ תִּקּוּן, דְּאוֹתוֹ מָקוֹם הָוֵי פָּרוּץ. וּבְקוֹשְׁטַנְטִינָ״א אַף עַל פִּי שֶׁפְּרוּצָה לַיָּם בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה, כְּסָתוּם דָּמֵי. כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה בְּשֵׁם רִי״ט, וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לא). וְדַע דְּאִם נִקְרָשִׁין בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים, בָּטְלָה הַמְּחִיצָה וְאָסוּר לְטַלְטֵל. וְעַיֵּן

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

הַמֻּקָּף מֵאַרְבַּע רוּחוֹתָיו לָאו כְּלוּם הוּא, עַיֵּן שָׁם, וּמִשְׁמַע מִדְּבָרָיו אַף אִם קָנָה אֶחָד מִבַּחוּץ לֹא מְהַנֵּי: **כט** [ט] הַיָּם. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב, וְעַיֵּן בְּחָכָם צְבִי סִימָן ל״ז שֶׁכָּתַב שֶׁעָנְגְלַאנְד וְאַסְכּוֹסְיָיא וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם שֶׁהַיָּם חוֹמָתָן שֶׁמַּקִּיף אוֹתָם וְהֵם גְּבוֹהִים מִקַּרְקַע הַיָּם הַרְבֵּה, חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם רְשׁוּת הָרַבִּים וּסְרַטְיוֹת וּפְלַטְיוֹת שֶׁבָּהֶם צְרִיכִין תִּקּוּן כִּשְׁאָר עֲיָרוֹת שֶׁאֵינָם מֻקָּפִין, מִשּׁוּם דְּאָתִי רַבִּים וּמְבַטְּלִי מְחִיצְתָּא שֶׁאֵינָם עֲשׂוּיִים בִּידֵי אָדָם, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת בֵּית אֶפְרַיִם (סי׳ כה) בְּעִנְיָן זֶה דִּמְחִיצָה שֶׁבִּידֵי שָׁמַיִם וּבְדִבְרֵי הֶחָכָם צְבִי בָּזֶה הַכֹּל מְבֹאָר יָפֶה, וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת אֹהֶל יַעֲקֹב סִימָן מ״ו שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן לְעִנְיָן תִּקּוּן עִיר לַצְּדָדִים שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם פָּנוּי מִן הַמִּבְצָר עַד לַחוֹמָה יָתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת, אֶפֶס כְּנֶגְדּוֹ יֵשׁ יְתֵדוֹת תְּקוּעוֹת בָּאָרֶץ שֶׁבֵּין אֶחָד לַחֲבֵרוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים וּבְרָאשֵׁי הַיְתֵדוֹת קוֹרָה אוֹ קוֹרוֹת קְבוּעִים מִכָּל צַד, וְכָתַב כֵּיוָן דְּיֵשׁ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים רֶוַח לֹא מְהַנֵּי, וְגַם אֵין זֶה צוּרַת הַפֶּתַח כֵּיוָן דִּסְמוּכִים הֵם כָּל כָּךְ מוּכְחָא מִלְּתָא דְּלֹא נַעֲשָׂה לְצוּרַת הַפֶּתַח רַק לִמְחִיצָה, וּמְחִיצָה בְּרֶוַח שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אֵין מוֹעִיל, וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב דְּאַף אִם תַּעֲשֶׂה צוּרַת הַפֶּתַח אֵין דֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת צוּרַת הַפֶּתַח סְמוּכִים זֶה לָזֶה,

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

תִּקּוּן, [א]וְעַיֵּן בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (סק״ט) שֶׁחוֹלֵק וְדַעְתּוֹ דְּנוּכַל לְהָקֵל בָּזֶה כְּדֵעָה אַחֲרוֹנָה, עַיֵּן שָׁם, וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה דְּאַף אִם נַחְמִיר כְּדֵעָה רִאשׁוֹנָה דְּהֵיכָא שֶׁרָחָב שְׁלֹשָׁה צָרִיךְ תִּקּוּן הַיְנוּ דַּוְקָא הֵיכָא שֶׁמִּבִּפְנִים הָיָה עַל כָּל פָּנִים רָחָב אַרְבָּעָה אֶלָּא שֶׁמִּתְקַצֵּר בְּפִתְחוֹ כַּנַּ״ל, אֲבָל הֵיכֵי שֶׁבְּכֻלּוֹ אֵינוֹ רָחָב אַרְבָּעָה (נא) בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהָקֵל: **כט** (קיח) כָּלָה לַיָּם. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, (נב) שֶׁהָיָה לְהַמָּבוֹי שְׁנֵי צְדָדִים מִבָּתִּים וַחֲצֵרוֹת, וּשְׁנֵי רָאשֶׁיהָ שֶׁמִּמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב אֶחָד הָיָה כָּלָה לַיָּם וְאֶחָד הָיָה כָּלָה לְאַשְׁפָּה שֶׁגָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים מִן הַקַּרְקַע, וְעַל כֵּן אֵינוֹ צָרִיךְ כְּלוּם, שֶׁגַּם הַיָּם נֶחְשַׁב לִמְחִיצָה, (נג) שֶׁעָמֹק עֲשָׂרָה טְפָחִים בִּשְׂפָתוֹ, וְהַמַּיִם אֵינָם מְבַטְּלִין הַמְּחִיצָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן שנ״ו. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ל) דְּהָכָא מַיְרֵי בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַסְּפִינוֹת עוֹבְרוֹת שָׁם לַנָּמֵל, [ב]דְּאִי לָאו הָכִי אָתוּ רַבִּים וּמְבַטְּלֵי מְחִיצָתָא. (נד) אֲבָל כַּמָּה אַחֲרוֹנִים פְּלִיגֵי עַל זֶה, וּסְבִירָא לְהוּ דַּאֲפִלּוּ כְּשֶׁהַסְּפִינוֹת עוֹבְרוֹת שָׁם לֹא נִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי זֶה שֵׁם מְחִיצָה מִשְּׂפַת הַיָּם. [אָכֵן כְּשֶׁרֹאשׁ אֶחָד מִן הַמָּבוֹי כָּלָה לַנָּהָר וְיֵשׁ גֶּשֶׁר עָלָיו שֶׁמְּהַלְּכִין בּוֹ רַבִּים לָעֵבֶר הַשֵּׁנִי, מַשְׁמַע מִכַּמָּה (נה) אַחֲרוֹנִים דְּעַל יְדֵי הַגֶּשֶׁר מִתְבַּטֵּל הַמְּחִיצָה וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת צוּרַת הַפֶּתַח בִּמְקוֹם הַגֶּשֶׁר]. וְכָל זֶה דַּוְקָא (נו) כְּשֶׁשְּׂפַת הַיָּם אוֹ הַנָּהָר הָיָה עָמֹק עֲשָׂרָה טְפָחִים, אֲבָל אִם שְׂפַת הַיָּם וְהַנָּהָר מְשֻׁפָּע וְהוֹלֵךְ, אִם כְּשֶׁהוֹלֵךְ הַשִּׁפּוּעַ אַרְבַּע אַמּוֹת עֲדַיִן אֵינוֹ גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, אֵינָהּ מְחִיצָה, דִּכְקַרְקַע שָׁוָה דָּמֵי: (קיט) אֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְהִתְפַּנּוֹת. שֶׁהֲרֵי (נז) כָּל הַיּוֹם מַשְׁלִיכִין שׁוֹפְכֵיהֶן וְזִבְלֵיהֶן שָׁם וְלֹא תֶּחְסַר גָּבְהָהּ. אֲבָל אַשְׁפָּה דְּיָחִיד אַף עַל גַּב דְּהַשְׁתָּא גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, לְמָחָר יְנַקֶּנָּה וְיֶחְסַר גַּבְהוּתָהּ, וְאִם נַתִּיר עַתָּה לְטַלְטֵל יְטַלְטֵל גַּם אַחַר כָּךְ כְּשֶׁיֶּחְסַר גַּבְהוּתָהּ: (קכ) וְאֵין חוֹשְׁשִׁין וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁגַּם אֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא יִתְקַלְקֵל הַמְּחִיצָה שֶׁלְּצַד הַיָּם וְנִמְצָא שֶׁאֵין לַמָּבוֹי מְחִיצָה רְבִיעִית: (קכא) יַעֲלֶה הַיָּם שִׂרְטוֹן. שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הַיָּם (נח) שֶׁמַּעֲלֶה

בְּאוּר הֲלָכָה

כט * מָבוֹי שֶׁצִּדּוֹ אֶחָד וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק קיח), וְהוּא לְפִי פֵּרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (ח.). **וְהוּא הַדִּין אִם הָיָה לְהַמָּבוֹי רַק צַד אֶחָד, שֶׁלְּצַד דָּרוֹם שֶׁהָיָה בָּנוּי בְּבָתִּים וַחֲצֵרוֹת וְצַד מִזְרָח וּמַעֲרָב הָיָה יָם וְאַשְׁפָּה וְצַד צָפוֹן הָיָה מְתֻקָּן בְּלֶחִי וְקוֹרָה נֶגֶד רְשׁוּת הָרַבִּים, נַמִּי מֻתָּר לְדֵעָה רִאשׁוֹנָה** [בֵּית יוֹסֵף וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק לד)]. וְדַע עוֹד דְּבֵין לְדֵעָה רִאשׁוֹנָה וּבֵין לְדֵעָה שְׁנִיָּה הַמַּחְמֶרֶת, **אֵין נַפְקָא מִנָּה בֵּין אִם הָיָה הַמָּבוֹי פָּתוּחַ לְכַרְמְלִית אוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים**, כֵּן מַשְׁמַע בַּפּוֹסְקִים:

* **וְיֵשׁ חוֹלְקִין וְסוֹבְרִין דְּחָיְשִׁינַן וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה דִּבְנָהָר לְכֻלֵּי עָלְמָא לֹא חָיְשִׁינַן שֶׁיַּעֲלֶה שִׂרְטוֹן. **וְדַע דְּכָל זֶה אִם הַנָּהָר אֵינוֹ מַקִּיף לְהָעִיר מִכָּל הַצְּדָדִין** אָז נֶחְשֶׁבֶת לִמְחִיצָה כְּנֶגְדָּהּ לְהַתִּיר הַטִּלְטוּל בָּעִיר, דְּבִמְקוֹמוֹת הַפְּרוּצִים יְתַקֵּן בְּצוּרַת הַפֶּתַח, **אֲבָל כְּשֶׁהִיא מַקֶּפֶת הָעִיר מִכָּל הַצְּדָדִין אִם כֵּן הֲרֵי נַעֲשָׂה הָקֵף זֶה קֹדֶם שֶׁנִּתְיַשְּׁבָה הָעִיר וְהָוֵי כְּקַרְפֵּף יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם שֶׁלֹּא הֻקַּף לְדִירָה דְּאָסוּר לְטַלְטֵל בּוֹ אֲפִלּוּ אִם אַחַר כָּךְ נִתְיַשְּׁבוּ בּוֹ** וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שנ״ח [**אִם לֹא שֶׁהִמְשִׁיכוּ הַהֶקֵּף לְהָעִיר מִסָּבִיב אַחַר שֶׁנִּתְיַשְּׁבוּ בָּהּ, וַאֲפִלּוּ אִם מִתְּחִלָּה הָיָה גַּם כֵּן מֻקָּף וְרַק בְּמָקוֹם אֶחָד לֹא הָיָה בְּעָמְקוֹ עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּשֶׁטַח מְעַט יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת, דְּזֶה הָוֵי כְּפִרְצָה, וְהֵם הִשְׁלִימוּ גַּם בְּאוֹתוֹ מָקוֹם עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַר בּוֹ שְׁעוּר פִּרְצָה הַנַּ״ל, חֲשִׁיב כְּאִלּוּ הָיָה כָּל הַהֶקֵּף אַחַר כָּךְ**, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שנ״ח (סעיף ב) עַיֵּן שָׁם], **וַאֲפִלּוּ אִם יַעֲשֶׂה עַתָּה מְחִיצָה עַל גַּבֵּי הַהֶקֵּף זֶה גַּם כֵּן לֹא מְהַנֵּי** כִּדְאִיתָא בְּסָעִיף ח׳ שָׁם, **אִם לֹא שֶׁיִּסְתֹּם בְּמָקוֹם אֶחָד**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

כח (נא) וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסָעִיף ב׳ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה כיון) בְּשֵׁם הָרַאֲבַ״ד (הובא ברשב״א דלהלן) וְהָרַשְׁבָּ״א (יג. ד״ה איכא) וְהָרִיטְבָּ״א (שם ד״ה איכא) דִּבְאֵינוֹ רָחָב אַרְבָּעָה בְּכֻלּוֹ, הָוֵי מְקוֹם פְּטוֹר וּלְכֻלֵּי עָלְמָא אֵין צָרִיךְ תִּקּוּן. וְאֶפְשָׁר שֶׁגַּם הָרַמְבַּ״ם (פי״ז ה״ט) בַּעַל דֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה מוֹדֶה לְדִבְרֵיהֶם, וַאֲפִלּוּ תֵּימָא דְּהָרַמְבַּ״ם לֹא סְבִירָא לֵיהּ לִסְבָרָא זוֹ, מִכָּל מָקוֹם אֲנָן נוּכַל לְהָקֵל וְלִסְמוֹךְ עֲלֵיהֶם: **כט** (נב) כֵּן מוּכָח בְּפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (ח.), וְזֶהוּ כַּוָּנַת הָרַמְבַּ״ם (פי״ז ה״ה) [שֶׁמִּמֶּנּוּ הֶעְתַּק לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בָּזֶה] שֶׁכָּתַב ׳כָּלָה׳, וְעַיֵּן בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ״י (ח.), וּלְדִינָא לֹא פְּלִיגִי אַהֲדָדֵי, וְזֶהוּ הַכֹּל דְּלֹא כְּפֵרוּשׁ הָרִיבַ״ש בְּסִימָן ת״ה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסוֹף סָעִיף קָטָן ל״ב: (נג) **וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁהוּא מִתְלַקֵּט עֲשָׂרָה טְפָחִים מִתּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת בִּשְׂפָתוֹ** [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לא)]. וּמַשְׁמַע מִדְּבָרָיו דְּאִם אֵין מִתְלַקֵּט עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ אַרְבָּעָה אֵצֶל שְׂפָתוֹ, אַף שֶׁאַחַר כָּךְ בְּתוֹךְ הַמַּיִם הַמִּדְרוֹן גָּדוֹל מְאֹד וּמִתְלַקֵּט שָׁם עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אֲפִלּוּ הָכִי אֵין נֶחְשַׁב לִמְחִצָּה שֶׁיְּהֵא עַל יְדֵי זֶה מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּמָבוֹי אַף שֶׁמִּדְרוֹן זֶה אֵינוֹ רָחוֹק עֶשֶׂר אַמּוֹת מִן הַשָּׂפָה. וְהַטַּעַם, אַף דְּאֶפְשָׁר דְּמִן הַתּוֹרָה רְשׁוּת הַיָּחִיד הוּא וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שמ״ה סָעִיף קָטָן י״ד בְּמָגֵן אַבְרָהָם בְּשֵׁם רַא״ם, אֲפִלּוּ הָכִי כֵּיוָן דְּמִדְּרַבָּנָן כָּל שֶׁטַח הַמַּיִם כַּרְמְלִית הוּא, לֹא נוּכַל לְחָשְׁבוֹ לְאוֹתוֹ מָקוֹם לִמְחִצָּה לְהַתִּיר הַטִּלְטוּל בַּמָּבוֹי, וּכְעֵין מַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם שָׁם בְּסוֹף סָעִיף קָטָן י״ד עַיֵּן שָׁם: (נד) כְּנֶסֶת יְחֶזְקֵאל (ריש או״ח) וְחֶמֶד מֹשֶׁה, וְהֵבִינוּ כֵּן בְּבֵאוּר דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת (כב: ד״ה דילמא), דְּלֹא כְּמָה שֶׁהֵבִין הַמָּגֵן אַבְרָהָם מִדִּבְרֵיהֶם, וְהוּבָא דִּבְרֵי הַכְּנֶסֶת יְחֶזְקֵאל בְּכַמָּה אַחֲרוֹנִים, וּבִפְרָט לְפִי מַה שֶּׁהִסְכִּים הָרִיטְבָּ״א (שם ד״ה דהא) בְּשֵׁם רַבּוֹ הָרַמְבַּ״ן (נט.) אֵין חִלּוּק כְּלָל בִּמְחִצּוֹת בֵּין עֲשׂוּיָה בִּידֵי אָדָם לַעֲשׂוּיָה בִּידֵי שָׁמַיִם, וְשֶׁלֹּא כְּדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת, אֶלָּא **כָּל זְמַן שֶׁהוּא יָכוֹל לִרְאוֹת עַצְמוֹ תּוֹךְ הַמְּחִצּוֹת מִפְּנֵי שֶׁאֵין מְרֻחָקוֹת זוֹ מִזּוֹ כָּל כָּךְ, חֲשׁוּבוֹת מְחִצָּה וְלֹא אָתוּ רַבִּים וּמְבַטְּלֵי לָהּ**, וְכֵן הִסְכִּים בְּסֵפֶר גְּאוֹן יַעֲקֹב (שם ד״ה בבל), אִם כֵּן אֵין מָקוֹם כְּלָל לְדִבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם: (נה) הִנֵּה מִתּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק סו) וְכֵן מִפְּרִי מְגָדִים בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב סָעִיף קָטָן כ׳ מַשְׁמַע דַּוְקָא כְּשֶׁהַגֶּשֶׁר רָחָב יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת דְּאָז חֲשִׁיב כְּפִרְצָה, אֲבָל בְּפָחוֹת מִזֶּה אֵין צָרִיךְ שׁוּם תִּקּוּן דְּהָוֵהּ לֵיהּ כְּפֶתַח, אֲבָל מִדִּבְרֵי הַנּוֹדָע בִּיהוּדָה סִימָן מ״ב מַשְׁמַע דִּסְבִירָא לֵיהּ **דַּאֲפִלּוּ הַגֶּשֶׁר רָחָב רַק אַרְבָּעָה טְפָחִים גַּם כֵּן צָרִיךְ תִּקּוּן בַּמָּקוֹם הַזֶּה** [עַיֵּן בְּסֵפֶר נֵזֶר יִשְׂרָאֵל (סי׳ נז ס״ק יג)], וְכֵן דַּעַת הַחַיֵּי אָדָם (ח״ב) בִּכְלָל ע״א בְּהֶדְיָא עַיֵּן שָׁם בְּנִשְׁמַת אָדָם (סק״י): (נו) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לא) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (נז) רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן (לג. ד״ה וכן): (נח) רַשִׁ״י (ח. ד״ה ויעלה):

ליקוטי דברי הרב: א] וכן נקט שו״ע הרב (סל״ד). ב] ובשו״ע הרב (סמ״ד) נקט כהמג״א [ועיי״ש מה שכתב בגוונא שב׳ ראשי המבוי כלים לנהר].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ט שם (ח:) בְּמָקוֹם וּכְרֻבָּא. י הראש"ש (פ"א ס"י) בְּשֵׁם הָרַאֲב"ד וְהָרַב הַמַּגִּיד בְּפֶרֶק י"ז (ה"כ) בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א (עבוה"ק ש"א ס"ז). כ הראש"ש שם בְּשֵׁם ר"מ (פסקי מהר"ם מרוטנבורג עירובין סי' טו) וְהַמְקַרְקֵי (סי' תעח).

(קכב) וְאֵין כָּאן מְחִיצָה (הרא"ש (פ"ו ס"ט) ורש"י (ס.) וטור והמגיד (פי"ו ס"ה)): **לְ ט"מְבוֹי (קכג) * שֶׁצָּדּוּ אֶחָד אֹרֶךְ וְאֶחָד קָצָר, (קכד) אֲפִלּוּ אֵין צַד הָאָרֹךְ עוֹדֵף עַל הַקָּצָר אַרְבַּע אַמּוֹת, * אֵינוֹ מַנִּיחַ הַקּוֹרָה אֶלָּא כְּנֶגֶד הַקָּצָר, יאֲבָל אִם יִרְצֶה (קכה) יַעֲשֶׂה שָׁם צוּרַת פֶּתַח בַּאֲלַכְסוֹן. כוְתוֹךְ הַמְּבוֹי (קכו) * יָכוֹל לְהַנִּיחַ הַקּוֹרָה בַּאֲלַכְסוֹן, וּמְשַׁמֵּשׁ בַּקָּצָר כְּנֶגֶד הַקָּצָר וּכְנֶגֶד הָאָרֹךְ כְּנֶגֶד הָאָרֹךְ:**

בֵּאוּר הֲלָכָה

בְּרֹחַב יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת וְאַחַר כָּךְ יַחְזֹר וְיִפְתַּח [מַאֲמַר מָרְדְּכַי בְּסוֹף סִימָן שס"ג (ס"ק לח)] וּבְקִצּוּר מְגַדִּים בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב סָעִיף קָטָן כ', עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַב עוֹד בָּזֶה]:

לְ * שֶׁצָּדּוּ אֶחָד אֹרֶךְ וְצַדּוּ אֶחָד קָצָר אֲפִלּוּ אֵין וְכוּ' אַרְבַּע אַמּוֹת.

עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק קכד) שֶׁכָּתַבְנוּ דְּהוּא הַדִּין פָּחוֹת מִזֶּה הַשִּׁעוּר. וּרְאֵיָה, מִדְּאָמְרוּ בְּגֵמָרָא בְּמֵימְרָא דְּרַבָּא דְּבַאֲלַכְסוֹן לֹא הֲוֵי הַכֵּר, מִשְׁמַע אֲפִלּוּ שְׁתַּיִם וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת, אֲמָנָם מִירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק א' הֲלָכָה ו' דְּאִיתָא שָׁם בְּמֵימְרָא דְּרַב כָּהֲנָא דְּאִם הָיָה הֶעוֹדֵף פָּחוֹת מִשָּׁלֹשׁ אַמּוֹת אֲפִלּוּ הָיָה שָׁם הָאֲלַכְסוֹן יוֹתֵר מֵעֲשָׂר מָתָר, וְעַל כָּרְחָךְ הַטַּעַם דְּכֵיוָן דַּחֲלַל הַמָּבוֹי גּוּפֵהּ אֵינוֹ מַחֲזִיק יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת, לֹא קָפְדִינַן עַל הָאֲלַכְסוֹן הַמּוּעָט שֶׁנִּתּוֹסַף עַל יְדֵי הָעוֹדֵף שֶׁצַּד שֶׁלֹּשׁ אַמּוֹת וְחִשְׁבִינַן לֵיהּ כְּאִלּוּ עוֹמֶדֶת בְּשָׁוֶה, וְאִם כֵּן לַכְאוֹרָה אֲפִלּוּ לְמַאי דְּפָסְקִינַן כָּרְבָּא דְּקוֹרָה מְשׁוּם הֶכֵּרָא, וּבַאֲלַכְסוֹן לֹא הֲוֵי הֶכֵּר, אֲפִלּוּ הָכָא בְּאֹפֶן דְּדַוְקָא מֵעֵבֶר לְמַיָּרֵי רַב כָּהֲנָא בְּעוֹדֵף שֶׁל פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, אֲבָל בַּאֲלַכְסוֹן הֵיצֵא מֵעוֹדֵף שֶׁל פָּחוֹת מִשָּׁלֹשׁ אַמּוֹת אֲפִלּוּ דְּלֹא חֲשִׁיבָא אֲלַכְסוֹן כְּלָל וְהֲוֵי הֶכֵּרָא, אֲמָנָם מִפְּתִימַת הָרַמְבַּ"ם (פי"ו ה"כ) שֶׁפָּתַם וְכָתַב 'מְבוֹי שֶׁצַּדּוּ אֶחָד אֹרֶךְ וְצַדּוּ אֶחָד קָצָר' מַשְׁמַע דְּבְכָל גַּוְנֵי אֵינוֹ מַנִּיחַ אֶלָּא כְּנֶגֶד הַקָּצָר. **וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי בְּרוּר דְּעַל כָּל פָּנִים אֵין לְהַחְמִיר אֶלָּא בִּנְרְאֶה לְעַיִן כֹּל שֶׁצַּד אֶחָד אֹרֶךְ מֵחֲבֵרוֹ, אֲבָל בְּאֹפֶן אֵין נִרְאֶה לְהַדְיָא לְעַיִן, רַק עַל יְדֵי מְדִידָה אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁצַּד אֶחָד אֹרֶךְ, לֹא קָפְדִינַן בָּזֶה,** דְּעַל זֶה לֹא שַׁיָּךְ הַטַּעַם מֵה שֶּׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י (ח: ד"ה ובאלכסון) שֶׁבְּנֵי רְשׁוּת הָרַבִּים יְבוֹאוּ לִטְעוֹת. **וְעוֹד נִרְאֶה לוֹמַר דְּאֲפִלּוּ לְעִנְיַן שְׁנֵי לְחָיֵים דְּהִזְכִּיר הַחַיֵּי אָדָם** (ח"ב כלל עא סעיף יד) **דְּבְעֵינַן שֶׁיִּהְיוּ מְכֻוָּנִים דְּוַקָּא זֶה כְּנֶגֶד זֶה וְלֹא בַּאֲלַכְסוֹן וְכִמּוֹ שֶׁהַעְתַּקְתִּי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה, אֲפִלּוּ אִם נִתְמַר דְּאֲלַכְסוֹן קָטָן מִקְּרֵי גַּם כֵּן אֲלַכְסוֹן, הֵינוּ דַּוְקָא אִם נִרְאֶה לְעַיִן כֹּל שֶׁהוּא אֲלַכְסוֹן, אֲבָל לֹא הֻחְמְרוּ בָּהֶם כָּל כָּךְ שֶׁיִּהְיוּ מְכֻוָּנִים עַל יְדֵי מְדִידָה:**

*** אֵינוֹ מַנִּיחַ הַקּוֹרָה אֶלָּא כְּנֶגֶד הַקָּצָר.** כָּתַב בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס"ק לב) דְּהֵינוּ מְשׁוּם דַּאֲפִלּוּ אִם יַנִּיחֶנּוּ בָּאֲלַכְסוֹן אַף עַל פִּי כֵן לֹא יִהְיֶה רַשַּׁאי לְטַלְטֵל אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם הָאֹרֶךְ אֶלָּא כְּנֶגֶד הַקָּצָר, [ב]**אֲבָל אִם יִרְצֶה לְהַנִּיחַ בָּאֲלַכְסוֹן וְשָׁלֹא לְטַלְטֵל אֶלָּא כְּנֶגֶד הַקָּצָר,** רַשַּׁאי וְכוּ' עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּפֶרֶק מְגַדִּים (משב"ז ס"ק כא) שֶׁחוֹלֵק עָלָיו וְסוֹבֵר דִּמְלִשְׁנָא דְּגֶמָרָא (ח:) מַשְׁמַע דְּאִם נִיחָ כְּנֶגֶד הָאֹרֶךְ **לֹא מְהַנֵּי** כְּלָל, עַיֵּן שָׁם טַעְמוֹ וּמִסְתַּבֵּר כְּוָתֵיהּ:

*** יָכוֹל לְהַנִּיחַ וְכוּ'.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק קכו) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַשַּׁ"ז (ס"ק כא). וּלְפִי מַה שֶּׁהֵבַאנוּ לְעֵיל (בי"ח ל' ד"ה שציידו) דִּבְרֵי הִירוּשַׁלְמִי (פ"א ה"ו) מוּכָח מִנֵּיהּ עַל כָּל פָּנִים דְּאִם הֶעֱמִיד הַקּוֹרָה בָּאֲלַכְסוֹן בְּאֹפֶן שֶׁצַּד אֶחָד הַטַּעַם דְּהוּתַּר לְהַנִּיחַ הַקּוֹרָה בְּתוֹךְ הַמָּבוֹי בַּאֲלַכְסוֹן, שֶׁשָּׁם לֹא יָבֹאוּ עַל יְדֵי זֶה לִטְעוֹת לְהַתִּיר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּרְשׁוּת הָרַבִּים: **(קכה) יַעֲשֶׂה שָׁם צוּרַת פֶּתַח בַּאֲלַכְסוֹן.** וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בְּקָצָר כְּנֶגֶד קָצָר וּבְאֹרֶךְ כְּנֶגֶד הָאֹרֶךְ. וְהַטַּעַם, דְּצוּרַת פֶּתַח הֲרֵי כְּמוֹ מְחִיצָה גְּמוּרָה וּמְחִיצָה גְּמוּרָה מַהֲנֵי אֲפִלּוּ בַּאֲלַכְסוֹן, וַאֲפִלּוּ הָיָה רֹחַב פֶּתַח הַמָּבוֹי יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת גַּם כֵּן מָתָר עַל יְדֵי צוּרַת הַפֶּתַח כְּדִלְעֵיל בְּרֵישׁ סָעִיף כ"ו. אֲבָל אִם יַעֲמִיד לָחִי אֶחָד אֹרֶךְ אֶצֶל הָאֹרֶךְ וְלָחִי אֶחָד אֹרֶךְ אֶצֶל הַקָּצָר, (קיג) אֵינָן מוֹעִילִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּאֲלַכְסוֹן וַאֲפִלּוּ לֹא הָיָה הָאֲלַכְסוֹן יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת, שֶׁאַף שֶׁהַלָּחִי אֵינוֹ מְשׁוּם הֶכֵּר בִּלְבַד אֶלָּא מְשׁוּם מְחִיצָה, מִכָּל מָקוֹם לָחִי שֶׁצַּד הָאָרֹךְ אֵינוֹ מוֹעִיל לְהַתִּיר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ אֶצְלוֹ (קיג) הוֹאִיל וְאֵין שָׁם מְחִיצָה כְּנֶגְדּוֹ, וְאֵינוֹ מַתִּיר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ אֶלָּא נֶגֶד הַלָּחִי שֶׁעוֹמֵד בְּצַד הַקָּצָר, שֶׁהוּא מַתִּיר רַק נִכְחוֹ בִּלְבָד. אֲמָנָם זֶהוּ דַּוְקָא בְּמָבוֹי, שֶׁמַּתִּיר בְּלָחִי אֶחָד, אֲבָל בְּחָצֵר שֶׁצָּרִיךְ שְׁנֵי פְּסִין אוֹ בְּמְבוֹאוֹת שֶׁלָּנוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶן דִּין חֲצֵרוֹת, אֲפִלּוּ עַד מְקוֹם הַקָּצָר גַּם כֵּן אֵינוֹ מַתִּיר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ, אַחֲרֵי שֶׁלֹּא נוּכַל לְצָרֵף אֲלֵיהֶן הַלָּחִי הָאַחֵר שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד נֶגְדּוֹ, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לָזֶה בְּמָקוֹם שֶׁמְּעֻמָּד שְׁנֵי לְחָיֵים שֶׁיַּעֲמִידֵם בְּשָׁוֶה זֶה נֶגֶד זֶה וְלֹא בַּאֲלַכְסוֹן [חַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל עא סעיף יד)]. וּבְצוּרַת הַפֶּתַח מַהֲנֵי אֲפִלּוּ בַּאֲלַכְסוֹן וְכַנַּ"ל. כָּתַב בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א (ח: ד"ה אמינא) דְּצוּרַת הַפֶּתַח מַהֲנֵי אֲפִלּוּ הָיָה צַד אֶחָד עוֹדֵף עַל חֲבֵרוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת וְיוֹתֵר, דְּהוּא כְּמוֹ מְחִיצָה גְּמוּרָה: **(קכו) יָכוֹל לְהַנִּיחַ וְכוּ'.** עַיֵּן בְּטַ"ז (ס"ק כא)

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

חוֹל וַאֲבָנִים אֵצֶל שָׁפְתוֹ וּמִתְקַצֵּר וְנַעֲשֶׂה קַרְקַע בְּרֹחַב פָּרְסָה וּבָטְלֵי הַמְּחִיצוֹת, (סמ) וּמְטַלְטְלֵי נַמִּי בְּמָבוֹאוֹת כִּדְמַעֲקָרָא. [וְכָל זֶה כְּשֶׁאֵין מִדְרוֹן אֶלָּא בְּמָקוֹם הַמַּיִם בִּלְבַד, אֲבָל אִם יֵשׁ עַל שָׂפְתוֹ מִדְרוֹן הַמִּתְלַקֵּט עֲשָׂרָה טְפָחִים מִתּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת (ק) הֲרֵי זֶה נֶחְשָׁב לִמְחִיצָה בְּכָל עִנְיָן]. וְהַסְכִּימוּ הָאַחֲרוֹנִים לְהַחְמִיר כְּדֶרֶךְ זוֹ. וְדַוְקָא בְּיָמִים, (קפ) אֲבָל בְּנַהֲרוֹת לֹא חִישִׁינַן שֶׁיַּעֲלֶה שִׁרְטוֹן, וְנֶחְשָׁב שָׂפָת הַנָּהָר לִמְחִיצָה כְּשֶׁיֵּשׁ בְּגָבְהוֹ עֲשָׂרָה טְפָחִים [אֲכָן הַנַּהֲרוֹת שֶׁדַּרְכָּן לְהִתְיַבֵּשׁ בְּקַיִץ וּכְשֶׁמִּתְיַבְּשִׁין אֵין בְּמַדְרוֹן שָׁלָהֶם גֹּבַהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים מִתּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, יֵשׁ לָאֲסֹר בִּלְא תִּקּוּן (קנ) אֲפִלּוּ כְּשֶׁלֹּא נִתְיַבֵּשׁ, דְּחִישִׁינַן שֶׁיִּתְיַבֵּשׁ וְלָאו אַדַּעְתַּהּ]. וְעַל כָּל פָּנִים בְּעֵינַן שֶׁיְּהֵא הַנָּהָר (קנ) סָמוּךְ **מַפָּשׁ לְרֹאשׁ** הַמָּבוֹי, אֲבָל אִם הוּא רָחוֹק מֵהַבָּתִּים יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת, צָרִיךְ תִּקּוּן, דְּאוֹתוֹ מָקוֹם הֲרֵי פָּרוּץ. (קל) [א]וְאִם נִקְרְשִׁין בֵּימוֹת הַגְּשָׁמִים, בָּטְלָה אָז הַמְּחִיצָה וְאָסוּר לְטַלְטֵל, (קנ) וְיֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים שֶׁסּוֹבְרִין דְּלֹא נִתְבַּטֵּל הַמְּחִיצָה עַל יְדֵי הַקֶּרִישָׁה. וְאִם שָׂפַת הַנָּהָר גָּבוֹהַּ וּמִתְלַקֵּט עֲשָׂרָה טְפָחִים מִתּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת עַד מָקוֹם הַקֶּרִישָׁה בְּדַאי יֵשׁ לְהָקֵל: **(קכב) וְאֵין כָּאן מְחִיצָה.** תִּקּוּן (קנ) כְּשֶׁאָר **מָבוֹי** הַפָּרוּץ בִּרוּחַ רְבִיעִית, בְּצוּרַת הַפֶּתַח אוֹ בְּלָחִי אוֹ בְּקוֹרָה. עִיר שֶׁפִּלְּקָהּ חָרִיץ (קנ) שֶׁעָמֹק עֲשָׂרָה טְפָחִים וּרְחָבָה אַרְבָּעָה טְפָחִים, (קפ) הֲרֵי כְּמַלְּקָהּ חוֹמָה סְבִיבָהּ וְאֵין צָרִיךְ שׁוּם תִּקּוּן, וְאִם יֵשׁ גָּשָׁר עַל גַּבֵּי הַחָרִיץ שֶׁהוֹלְכִין דֶּרֶךְ שָׁם לְמְבוֹאוֹת הָעִיר, נִתְבָּאֵר לְמַעְלָה שָׁצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת שָׁם תִּקּוּן: **לְ (קכג) שֶׁצָּדּוּ אֶחָד אֹרֶךְ.** וְנִמְשָׁךְ כְּתָלוֹ לְרֹאשׁ הָרַבִּים יוֹתֵר מִכֹּתֶל הַשֵּׁנִי: **(קכד) אֲפִלּוּ אֵין צַד וְכוּ' אַרְבַּע אַמּוֹת.** וְהוּא הַדִּין (קנ) אֲפִלּוּ פָּחוֹת מִזֶּה גַּם כֵּן אֵין מַנִּיחַ אֶלָּא כְּנֶגֶד הַקָּצָר דַּוְקָא וְלֹא בַּאֲלַכְסוֹן. (קי) וְהַטַּעַם, דְּקוֹרָה מְשׁוּם הֶכֵּר עֲשׂוּיָה כְּדֵי דְּלֹא לֵיתֵי לְמֶחֱלַף בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבַאֲלַכְסוֹן לֹא הֲוֵי הֶכֵּר, **וְהֵינוּ** (קיל) דְּאִם יַנִּיחוּ בָּאֲלַכְסוֹן וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בְּצַד הָאָרֹךְ נֶגֶד הָאָרֹךְ שֶׁאֵין דֹּפֶן כְּנֶגְדּוֹ, הֲרוֹאֶה זֶה יֹאמַר שֶׁמֵּתֵר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, לְפִי שֶׁאֵין אוֹתוֹ עֵרֶךְ דּוֹמֶה שֶׁיֵּשׁ מִן הַמָּבוֹי, וְהוּא הַטַּעַם דְּהוּתַּר אַחַר כָּךְ בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ לְהַנִּיחַ הַקּוֹרָה בְּתוֹךְ הַמָּבוֹי בַּאֲלַכְסוֹן, שֶׁשָּׁם לֹא יָבֹאוּ עַל יְדֵי זֶה לִטְעוֹת לְהַתִּיר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים: **(קכה) יַעֲשֶׂה שָׁם צוּרַת פֶּתַח בָּאֲלַכְסוֹן.** וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בְּקָצָר כְּנֶגֶד קָצָר וּבְאֹרֶךְ כְּנֶגֶד הָאָרֹךְ. וְהַטַּעַם, דְּצוּרַת פֶּתַח הֲרֵי כְּמוֹ מְחִיצָה גְּמוּרָה וּמְחִיצָה גְּמוּרָה מַהֲנֵי אֲפִלּוּ בַּאֲלַכְסוֹן, וַאֲפִלּוּ הָיָה רֹחַב פֶּתַח הַמָּבוֹי יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת גַּם כֵּן מָתָר עַל יְדֵי צוּרַת הַפֶּתַח כְּדִלְעֵיל בְּרֵישׁ סָעִיף כ"ו. אֲבָל אִם יַעֲמִיד לָחִי אֶחָד אֹרֶךְ אֶצֶל הָאָרֹךְ וְלָחִי אֶחָד אֹרֶךְ אֶצֶל הַקָּצָר, (קי) אֵינָן מוֹעִילִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּאֲלַכְסוֹן וַאֲפִלּוּ לֹא הָיָה הָאֲלַכְסוֹן יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת, שֶׁאַף שֶׁהַלָּחִי אֵינוֹ מְשׁוּם הֶכֵּר בִּלְבַד אֶלָּא מְשׁוּם מְחִיצָה, מִכָּל מָקוֹם לָחִי שֶׁצַּד הָאָרֹךְ אֵינוֹ מוֹעִיל לְהַתִּיר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ אֶצְלוֹ (קי) הוֹאִיל וְאֵין שָׁם מְחִיצָה כְּנֶגְדּוֹ, וְאֵינוֹ מַתִּיר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ אֶלָּא נֶגֶד הַלָּחִי שֶׁעוֹמֵד בְּצַד הַקָּצָר, שֶׁהוּא מַתִּיר רַק נִכְחוֹ בִּלְבַד. אֲמָנָם זֶהוּ דַּוְקָא בְּמָבוֹי, שֶׁמַּתִּיר בְּלָחִי אֶחָד, אֲבָל בְּחָצֵר שֶׁצָּרִיךְ שְׁנֵי פְּסִין אוֹ בְּמְבוֹאוֹת שֶׁלָּנוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶן דִּין חֲצֵרוֹת, אֲפִלּוּ עַד מְקוֹם הַקָּצָר גַּם כֵּן אֵינוֹ מַתִּיר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ, אַחֲרֵי שֶׁלֹּא נוּכַל לְצָרֵף אֲלֵיהֶן הַלָּחִי הָאַחֵר שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד נֶגְדּוֹ, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לָזֶה בְּמָקוֹם שֶׁמְּעֻמָּד שְׁנֵי לְחָיֵים שֶׁיַּעֲמִידֵם בְּשָׁוֶה זֶה נֶגֶד זֶה וְלֹא בַּאֲלַכְסוֹן [חַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל עא סעיף יד)]. וּבְצוּרַת הַפֶּתַח מַהֲנֵי אֲפִלּוּ בַּאֲלַכְסוֹן וְכַנַּ"ל. כָּתַב בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א (ח: ד"ה אמינא) דְּצוּרַת הַפֶּתַח מַהֲנֵי אֲפִלּוּ הָיָה צַד אֶחָד עוֹדֵף עַל חֲבֵרוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת וְיוֹתֵר, דְּהוּא כְּמוֹ מְחִיצָה גְּמוּרָה: **(קכו) יָכוֹל לְהַנִּיחַ וְכוּ'.** עַיֵּן בְּטַ"ז (ס"ק כא)

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(סמ) רַשַׁ"י (ח. ד"ה ורעלה ד"ה אמר). וְהִשְׁמַטְתִּי פֵּרוּשׁ הַמַּגִּיד מִשְׁנָה (פי"ו ה"ה), מִשּׁוּם דְּלִדְיֵדֵיהּ נַפְקָא לְפִי דַּעַת מָנָן אַבְרָהָם (ס"ק לא) לְעִנְיַן אִם הָיָה בַּמִּדְרוֹן תֵּל הַמִּתְלַקֵּט עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ אַרְבָּעָה לְמַעְלָה מִן הַמַּיִם, וּמִסְתַּבְּרָא דְּאֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה, דִּבְלָאו הָכִי לְרָעָה רְאשׁוֹנָה אֵין חוֹשְׁשִׁין כְּלָל לְשָׁפָא יַצָּלָה שִׁרְטוֹן, וְגַם הַטּוּר וְהָאוֹר זָרוֹעַ (ח"ב סי' רה אות א) הִצְרִיכוּ כְּפֵרוּשׁ רַשַׁ"י: **(ק)** וְט"ז (סק"כ) וְהַגְרַ"ז (סעיף לה), וְעַיֵּן בְּפֶרֶק מְגַדִּים (משב"ז סק"כ) שָׁכָתַב שֶׁדַּעַת חַסַ"ז דְּאַף הַמַּגִּיד מִשְׁנָה מוֹדֶה בָּזֶה: **(קפ)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כט) וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק לה, סה) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, דְּלֹא כְּטַ"ז (סק"כ): **(קג)** פְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק לא, מש"ז סק"כ) וְחַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל עא סעיף טו): **(קנ)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לא) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים. **(קל)** מָגֵן אַבְרָהָם (שם). וְטַ"ז (סק"כ) הֶחְמִיר בְּיוֹתֵר מִזֶּה דְּהֵינוּ אֲפִלּוּ בֵּימוֹת הַקַּיִץ, אֲבָל בְּתִשּׁוּבַת שֵׁב יַעֲקֹב (סי' יז) וּבְנְטַע יְחִזְקֵאל (ריש או"ח) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס"ק סח) וּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל הִסְכִּימוּ עִם מָגֵן אַבְרָהָם שֶׁאֵין לֶאֱסֹר רַק בְּזֶמֶן הַקְּרִישָׁה: **(קפ)** אֲבָל הֶעוֹזֵר וְתִשּׁוּבַת חֵתָם סוֹפֵר (סי' קיא) וְהַגְּאוֹן יַעֲקֹב (ח: ד"ה אבל), דְּלֹא כְּעוֹלַת שַׁבָּת (ס"ק כח) וּבֵ"ח: **(קיג) וְאִם עָשָׂה שְׁנֵי הַלְּחָיֵים בְּתוֹךְ הַמָּבוֹי, בָּזֶה עָדִיף מִקּוֹרָה, שֶׁשָּׁם אֵינוֹ מַתִּיר רַק בַּאֲלַכְסוֹן אֲבָל בָּזֶה הַלָּחִי הַחִיצוֹן מַתִּיר בְּנֶגֶד בִּשְׁנֵי** (ס"ק כא):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) וּבשו"ע הרב (סל"ה) כתב: וי"ש מי שאוסר כל השנה מחשש שמא יטלטלו כשיעלה הים שירטון וכו' וטוב לחוש לדבריו [כדעת הט"ז שהובא בשעה"צ (ס"ק קד)]. **ב)** וכן נראה לדייק בדברי שו"ע הרב (סל"ו) שכתב וז"ל: אבל לא יניחנה באלכסון ולהשתמש בצד הארוך **עד הקורה. משמע** שאם ירצה להשתמש עד הקצר רשאי אפילו שהקורה מונחת באלכסון.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah